

unicef

dla każdego dziecka

© UNICEF/Djemiozic

Prawa dziecka - integracja i włączanie

Scenariusze zajęć

Spis treści

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym	3
Scenariusz zajęć dla uczniów klas 1-3 edukacji wczesnoszkolnej	6
Scenariusz zajęć dla uczniów klas 4-6	9
Scenariusz zajęć dla uczniów klas 7-8	12
Scenariusz zajęć dla szkół ponadpodstawowych	15
Karta pracy „Analiza wybranych praw dziecka”	19
Załącznik 1	20
Załącznik 2	31
Załącznik 3	34

Opracowanie i redakcja: UNICEF Polska
Opracowanie graficzne, skład, korekta:
Taka Paka Project and Design Group – Halina Ostaszewska

Każda część niniejszej publikacji może być bez ograniczeń wykorzystywana pod warunkiem umieszczenia następującej adnotacji: Stowarzyszenie UNICEF Polska (2022). „Prawa dziecka - integracja i włączanie”, UNICEF Polska, Warszawa 2022.

Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy UNICEF
ul. Kleczewska 38/40
01-826 Warszawa
e-mail: unicef@unicef.pl

www.unicef.pl

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym

Cele

- ✓ przekazanie podstawowych informacji o prawach dziecka, z podkreśleniem tych dotyczących równości i przeciwdziałania dyskryminacji
- ✓ wypracowanie zachowań wspierających wchodzenie nowych osób do grupy i bezpiecznego bycia w grupie
- ✓ zachęcenie do korzystania ze wsparcia osób dorosłych w razie potrzeby

Czas

45 min

Materiały

komputer, rzutnik, ekran, dostęp do filmu "Wszyscy mamy prawa" (czas: 14:47, <https://www.youtube.com/watch?v=3T74ou6sIOY>), kartki papieru, kredki/farby, wydrukowane karty praw dziecka (załącznik 1)

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie

Przywitaj się z dziećmi i powiedz, że za chwilę obejrzyjecie film i porozmawiacie o prawach dziecka. Zapytaj, czy dzieci słyszały prawach dziecka i wiedzą czego one dotyczą. Jeśli nie, to jak im się wydaje, jakie prawa mają dzieci?

2. Film

Obejrzyjcie film "Wszyscy mamy prawa". Możecie wspólnie bujać się do muzyki (Tusia proponuje to w 30 sek. filmu) i śpiewać refren z postaciami z filmu za każdym razem, gdy go słyszycie (pokazywać na siebie i na innych, potem podskakiwać ciesząc się, że dzieci mają prawa - Tusia proponuje to w 1:20 sek filmu), stworzyć swój gest na moment, gdy na ekranie pojawia się nowe prawo dziecka (postacie zmieniają wtedy swój kolor, co powoduje u nich łaskotanie).

Podczas oglądania filmu rób stopklatki w czasie, gdy Tusia pyta o to, czy dzieci lubią opowiadania (0:50), Pulo pyta o imiona (3:19), Tusia pyta o zaufane osoby (5:31). Zaangażuj dzieci w odpowiadanie razem na poszczególne pytania. Przy pytaniu o zaufane osoby daj przestrzeń każdemu dziecku na odpowiedź. Przypomnij im także, że mogą przychodzić do Ciebie, gdy potrzebują wsparcia.

Po obejrzeniu filmu zapytaj, jakie prawa wymieniały postacie z filmu. Dzieci wymieniają zapamiętane prawa i co one oznaczały. Pokazuj wydrukowane karty z danymi prawami dziecka i uzupełniaj wypowiedzi informacjami z kart i filmu.

Na koniec zwróć szczególną uwagę i podkreśl, że:

- ✓ Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, niezależnie od jego płci, wyglądu (np. koloru skóry), posiadanych rzeczy, poglądów, wyznawanej religii, kraju, z którego pochodzi, zdrowia czy sprawności.
- ✓ Każde dziecko ma prawo czuć się bezpiecznie i nikt nie powinien go krzywdzić. Nie można także krzywdzić siebie nawzajem, a dorośli powinni tego pilnować i reagować w takich przypadkach.
- ✓ Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, co myślą i czują, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi. Możesz zapytać, co może być krzywdzące w mówieniu tego, co się myśli.

Powiedz, że te oraz inne prawa zostały zapisane w Konwencji o prawach dziecka. Możecie jeszcze raz na koniec omawiania filmu wspólnie pokazać choreografię poznaną z animacji i zaśpiewać refren piosenki z postaciami z filmu pokazując "ja mam prawa, ty masz prawa, każdy z nas je ma".

3. Bycie razem w grupie

Zapytaj dzieci, co czują, gdy przychodzą na nowy dla nich plac zabaw, gdzie bawią się dzieci, których nie znają? Co wtedy czują, jakie emocje im towarzyszą - niepewność, wstyd, skrępowanie, a może czują radość z bycia w nowym miejscu z nową grupą i śmiało dołączają do zabawy? Jeśli nie jest to przyjemne uczucie, zapytaj, co może pomóc poczuć się lepiej w nowej grupie? Jeśli prowadzisz zajęcia w pierwszej grupie w przedszkolu lub w grupie, do której dołączyły ostatnio nowe osoby, możesz zapytać o podobną sytuację. Zachęć dzieci do dzielenia się swoimi pomysłami. Jeśli dzieci czują się jeszcze skrępowane, możesz wykorzystać zabawę „Prawd – Fałsz”, polegającą na przemieszczaniu się w sali pomiędzy stronami:

- osoby uważające, że dany pomysł im **pomaga** w dołączaniu do zabawy, stają po **prawej** stronie
- osoby uważające, że dany pomysł im **nie pomaga** w dołączaniu do zabawy, stają po **lewej** stronie

Staraj się zaproponować jak najwięcej rozwiązań, aby dzieci poznały jak najwięcej możliwych zachowań umożliwiających im bezpieczne nawiązanie nowych relacji w grupie (np. uśmiech, zaproszenie do zabawy, pokazywanie swoich zabawek, zaproszenie do gry zespołowej itp.). Możesz też wspomnieć i poddać refleksji zachowania przeszkadzające wchodzeniu do grupy i byciu w niej razem (np. obrażanie, popychanie, krzyczenie na siebie, wyśmiewanie się itp.).

Stwórz z dziećmi zestaw zachowań pomagających wprowadzać do waszej grupy nowe osoby i czuć się w niej dobrze wszystkim. Możecie te gesty omówić, zaaranżować takie scenki, a także je narysować i powiesić w sali, żeby przypominały każdemu w jaki sposób witamy nowych kolegów /koleżanki.

Scenariusz zajęć dla uczniów

klas 1-3

Cele

- ✓ przekazanie uczniom podstawowych informacji o prawach dziecka, z podkreśleniem tych dotyczących równości i przeciwdziałania dyskryminacji
- ✓ zachęcenie do korzystania ze wsparcia osób dorosłych w razie potrzeby
- ✓ wypracowanie zachowań wspierających wchodzenie nowych osób do grupy i bezpiecznego bycia w grupie

Czas

45 min

Materiały

komputer, rzutnik, ekran, dostęp do filmu „Czym są prawa dziecka” (czas 3:04, <https://www.youtube.com/watch?v=JDRbajzrXlw&t=170s>), kartki papieru, wydrukowane karty praw dziecka (załącznik 1)

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie

Przywitaj się z uczniami i powiedz, że za chwilę obejrzyjecie film oraz porozmawiacie o prawach dziecka. Zapytaj, czy dzieci słyszały o takich prawach i czy wiedzą, czego one dotyczą. Jeśli nie, to jak im się wydaje, jakie prawa mają dzieci?

2. Film

Obejrzyjcie film „Czym są prawa dziecka”. Po obejrzeniu filmu zapytaj, jakie prawa wymieniały postacie z filmu. Dzieci wymieniają zapamiętane prawa i tłumaczą co one oznaczały. Pokazuj wydrukowane karty z danymi prawami dziecka i uzupełniaj wypowiedzi informacjami z kart i filmu. Zwróć szczególną uwagę i podkreśl, że:

- ✓ Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, niezależnie od jego płci, wyglądu (np. koloru skóry), posiadanych rzeczy, poglądów, wyznawanej religii, kraju, z którego pochodzi, zdrowia czy sprawności.
- ✓ Każde dziecko ma prawo czuć się bezpiecznie i nikt nie powinien go krzywdzić. Nie można także krzywdzić siebie nawzajem, a dorośli powinni tego pilnować i reagować w takich przypadkach. Zapytaj dzieci, czy mają swoich zaufanych dorosłych, do których mogą przyjść po pomoc w sytuacji, gdy ktoś je krzywdzi, a jeśli tak, to kto nim jest. Zachęć do przychodzenia do siebie w razie potrzeby wsparcia.
- ✓ Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, co myślą i czują, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi. Możesz zapytać, co może być krzywdzące w mówieniu tego, co się myśli.

Powiedz, że te i inne prawa zostały zapisane w Konwencji o prawach dziecka.

3. Bycie razem w grupie

Zapytaj dzieci, co czują, gdy dołączają do nowej grupy. Może pamiętają jeszcze, gdy przyszły do szkoły i poznały nowych kolegów i koleżanki z klasy? Uczniowie mogą przywołać sytuację z zajęć pozalekcyjnych czy spotkań na podwórku lub boisku, także tych najnowszych, w których uczestniczą. Co wtedy czują- niepewność, wstyd, skrępowanie, a może radość z bycia w nowym miejscu z nową grupą i śmiało dołączają do zabawy/zajęć? Jeśli nie jest to przyjemne uczucie, zapytaj co wtedy im pomaga? Jeśli prowadzisz zajęcia w pierwszej klasie lub w grupie, do której dołączyły ostatnio nowe osoby, możesz zapytać o analogiczną sytuację. Dzieci mówią o swoich doświadczeniach.

Aby pomóc uczniom w wymyślaniu pomysłów na integrację z nową grupą, zaproponuj ćwiczenie:

- osoby uważające, że dany pomysł im **pomaga** w dołączaniu do nowej grupy **wstają** z krzeselka i stoją.
- osoby uważające, że dany pomysł im **nie pomaga** w dołączaniu do nowej grupy **pozostają** na swoim miejscu siedząc.

Zaproponuj kilka przykładowych zachowań, aby sprawdzić, które komu pomagają dołączyć do nowej grupy (np. uśmiech, zaproszenie do zabawy, pokazywanie zabawek itp.). Możesz też wspomnieć i poddać refleksji zachowania przeszkadzające wchodzeniu do grupy i byciu w niej razem (np. obrażanie, popychanie, krzyczenie na siebie, wyśmiewanie itp.).

Stwórz z dziećmi zestaw zachowań pomagających wprowadzać do waszej grupy nowe osoby, tak, aby czuły się w niej dobrze. Możecie te gesty omówić, nadać im symbole i narysować je, a następnie powiesić w sali, żeby przypominały każdemu jak w waszej grupie wita się nowych kolegów/koleżanki.

Sprawdzajcie też regularnie, czy zachowania wspierające bezpieczne bycie razem są stosowane na co dzień i czy nie pojawiają się zachowania utrudniające bycie razem. Możecie omawiać swoje miłe i niemiłe doświadczenia, np. podczas cotygodniowych spotkań w kręgu.

Scenariusz zajęć dla uczniów

klas 4-6

Cele

- ✓ przekazanie uczniom podstawowych informacji o prawach dziecka, z podkreśleniem tych dotyczących równości i przeciwdziałania dyskryminacji
- ✓ wypracowanie wspólnej i bezpiecznej przestrzeni do spotkań społeczności klasowej
- ✓ kształtowanie postawy otwartości i zaufania w grupie

Czas

45 min

Materiały

wydrukowane karty praw dziecka (załącznik 2)

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie

Przywitaj się z uczniami i zapowiedz, że porozmawiacie o prawach dziecka. W miarę możliwości zaaranżujcie w klasie przestrzeń do rozmowy w kręgu. Zapytaj, czy młodzież słyszała o takich prawach i czego one dotyczą. Jeśli nie, to jak im się wydaje, jakie prawa mają dzieci? Zapytaj, czego chciałby się o nich dowiedzieć?

Powiedz, że Konwencja o prawach dziecka jest ważną umową między państwami, które zobowiązały się chronić prawa dzieci. Konwencja o prawach dziecka wyjaśnia kim są dzieci, jakie mają prawa i jakie obowiązki spoczywają na rządzących wobec nich. Zwróć uwagę, że wszystkie prawa są ze sobą powiązane, wszystkie są jednakowo ważne i są niezbywalne, co oznacza, że nie można ich dzieciom odebrać ani się ich zrzec.

2. Analiza wybranych praw dziecka

W kręgu połóż (lub przyczep do tablicy) karty praw dziecka. Poproś, aby chętna osoba wybrała jedną z kart i przeczytała, czego dotyczy to prawo dziecka. Zapytaj, czy to prawo jest ważne dla osób siedzących w kręgu. Gdy ktoś odpowie, że tak lub nie, poproś o uzasadnienie. Następnie niech kolejna chętna osoba wybierze kolejną kartę praw dziecka i powtórzcie jej omówienie. analizy praw dziecka i pokaż, jak one dotyczą klasy, szkoły, miejscowości, Polski czy regionu.

Na koniec zwróć szczególną uwagę i podkreśl, że:

- ✓ Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka (osoby niepełnoletniej), niezależnie od pochodzenia, wyglądu, koloru skóry, płci, języka, wyznawanej religii, poglądów, przynależności kulturowej, poziomu sprawności, zdrowia czy poziomu zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno doświadczać niesprawiedliwego traktowania.
- ✓ Każde dziecko ma prawo czuć się bezpiecznie i nikt nie powinien go krzywdzić. Nie można także krzywdzić siebie nawzajem (w tym stosować przemocę fizyczną, werbalną, relacyjną czy cyberprzemocę w przestrzeni internetowej). Rolą osób dorosłych jest pilnowanie, aby prawa dziecka były przestrzegane i reagowanie w przypadkach, gdy dochodzi do ich łamania. Zachęć do zwracania się do Ciebie lub innego zaufanego nauczyciela/pedagoga w szkole zawsze wtedy, gdy uczeń będzie potrzebował wsparcia lub doświadczył krzywdy.
- ✓ Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, co myślą i czują, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi. Jeśli to ważny temat w Twojej klasie, możecie wspólnie przedyskutować, w jaki sposób możemy się ze sobą komunikować nie krzywdząc przy tym innych.

3. Tworzenie otwartej klasy i szkoły

Zapytaj, czy młodzież widzi relację między omawianymi prawami dziecka, a siedzeniem w kręgu i rozmawianiem na ważne tematy? Możesz powiedzieć, że dobrze funkcjonująca społeczność, w tym klasowa, powinna się regularnie spotykać i po partnersku, czyli w zaufaniu i z szacunkiem dla każdego głosu i osoby, omawiać ważne dla niej sprawy, w tym planować wspólne inicjatywy, podejmować decyzje, wyjaśniać nieporozumienia czy rozwiązywać konflikty. Krąg daje każdemu taką samą pozycję w rozmowie, można łatwo zabrać głos, wypowiedzieć swoje zdanie i zauważyć, czy osoby w kręgu są zadowolone z przebiegu rozmowy czy nie. W kręgu łatwiej ustalać zasady współpracy klasowej, aby każdy czuł się ich współtwórcą i brał odpowiedzialność za ich przestrzeganie.

4. Co nas łączy, co nas dzieli?

Społeczność klasy jest bardzo różnorodna. To, że różnimy się między sobą jest oczywiste. Ale nie zawsze pamiętamy, że możemy dużo zyskać obcując z innymi ludźmi. Zastanówcie się, czym różnicie się między sobą (np. płeć, kolor skóry, przynależność etniczna, miejsce urodzenia, znajomość języków etc.). To samo ćwiczenie zaproponuj do wykonania uczniom odnośnie rzeczy, które ich łączą (np. wiek, zainteresowania, miejsce zamieszkania, nawyki żywieniowe etc.). Przyjrzyjcie się obu listom, które powstały i zobaczcie, czego możecie się od siebie nauczyć nawzajem, poprzez bliższe poznawanie rzeczy, które Was różnią. Czy dostrzegacie tę dodatkową wartość? Przedyskutuj z uczniami ten problem.

Scenariusz zajęć dla uczniów

klas 7-8

Cele

- ✓ przekazanie uczniom podstawowych informacji o prawach dziecka, z podkreśleniem tych dotyczących równości, różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji
- ✓ zachęta do podejmowania działań na rzecz praw dziecka
- ✓ kształtowanie postawy otwartości i tolerancji

Czas

45 min

Materiały

wydrukowane karty praw dziecka (załącznik 3), karta pracy "Analiza wybranych praw dziecka"

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie

Przywitaj się z uczniami i powiedz, że porozmawiacie o prawach dziecka. Zapytaj, czy młodzież słyszała o takich prawach i czego one dotyczą. Jeśli nie, to jak im się wydaje, jakie prawa mają dzieci?

Powiedz, że Konwencja o prawach dziecka jest ważną umową między państwami, które zobowiązały się chronić prawa dzieci. Konwencja o prawach dziecka wyjaśnia kim są dzieci, jakie mają prawa i jakie obowiązki spoczywają na rządach państw wobec najmłodszych. Zwróć uwagę, że wszystkie prawa są ze sobą powiązane, wszystkie są jednakowo ważne oraz, że są niezbywalne, czyli nie można ich dzieciom odebrać ani nie można się ich zrzec.

2. Analiza wybranych praw dziecka

Podziel klasę na 11 par/trójek (w zależności od liczebności klasy) i wręcz każdej z nich po jednej karcie praw dziecka. Poproś, żeby przeczytali jej treść i rozmawiali o tym, co to prawo dla nich oznacza, a także czy i jak to prawo dotyczy:

- ich osobistych potrzeb,
- ważnego dla nich tematu,
- sytuacji w waszej klasie, szkole, miejscowości, kraju lub jego regionu.

Poproś podgrupy o wypełnienie karty pracy "Analiza wybranych praw dziecka"

Następnie zaproś młodzież do podzielenia się na forum klasy z resztą podgrup treścią swoich kart praw dziecka i efektami pracy. Po prezentacji każdego prawa i opisu relacji podgrupy do niego, daj odpowiednią przestrzeń innym podgrupom do odniesienia się do danego prawa, dodania swojej perspektywy - z różnych powodów poszczególne prawa mogą bardziej dotyczyć, czy być ważne dla różnych osób. Wspieraj młodzież w szukaniu i pokazywaniu tych różnych perspektyw. To ważne dla dostrzeżenia różnorodności w grupie. W razie potrzeby dodawaj też swoją perspektywę do analizy praw dziecka i pokaż, jak one dotyczą klasy, szkoły, miejscowości, Polski czy regionu.

W podsumowaniu zwróć szczególną uwagę i podkreśl, że:

- ✓ Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka (osoby niepełnoletniej), niezależnie od pochodzenia, wyglądu, koloru skóry, płci, języka, wyznawanej religii, poglądów, przynależności kulturowej, poziomu sprawności, zdrowia czy poziomu zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno doświadczać niesprawiedliwego traktowania.
- ✓ Każde dziecko ma prawo czuć się bezpiecznie i nikt nie powinien go krzywdzić. Nie można także krzywdzić siebie nawzajem (w tym stosować przemocę fizyczną, werbalną, relacyjną czy cyberprzemocę dotyczącą przestrzeni internetowej). Rolą osób dorosłych jest pilnowanie, aby prawa dziecka były przestrzegane i reagowanie w przypadkach, gdy dochodzi do ich łamania. Zachęć do zwracania się do Ciebie lub innego zaufanego nauczyciela/pedagoga w szkole zawsze wtedy, gdy uczeń będzie potrzebował wsparcia lub doświadczył krzywdy.
- ✓ Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, co myślą i czują, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi. Jeśli to ważny temat w Twojej klasie, możecie wspólnie przedyskutować, w jaki sposób możemy się ze sobą komunikować nie krzywdząc przy tym innych.

3. Tworzenie otwartej klasy i szkoły

Zapytaj, co na podstawie powyższej analizy praw dziecka jest ważne przy tworzeniu różnorodnej społeczności klasowej i szkolnej, w której każdy czuje się dobrze i równo traktowany. O co trzeba zadbać, jak włączyć wszystkich, żeby każdy czuł się dobrze w klasie i szkole? Jak dobrze współpracować i co robić, gdy komuś dzieje się krzywda? Przedyskutujcie te zagadnienia w grupie i postarajcie, aby wypracowane rozwiązania zostały wdrożone w Waszej grupie. Możecie spotykać się cyklicznie w regularnych odstępach czasu, aby dyskutować i podsumować czy udało się wprowadzić wszystkie zaproponowane rozwiązania i jakie efekty one przyniosły.

Scenariusz zajęć dla szkół ponadpodstawowych

Cele

- ✓ przekazanie uczniom podstawowych informacji o prawach dziecka, z podkreśleniem tych dotyczących równości, różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji
- ✓ zachęta do podejmowania działań na rzecz praw dziecka
- ✓ kształtowanie postawy otwartości i tolerancji

Czas

45-90 min

Materiały

wydrukowane karty praw dziecka (załącznik 3), karta pracy "Analiza wybranych praw dziecka", w opcji rozszerzonej: komputer, rzutnik, ekran, dostęp do filmu "Dzieci mają głos (czas: 1:40, <https://youtu.be/yGbFOezLh84>)

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie

Przywitaj się z uczniami i powiedz, że porozmawiacie o prawach dziecka. Zapytaj, czy młodzież słyszała o takich prawach i czego one dotyczą. Jeśli nie, to jak im się wydaje, jakie prawa mają dzieci?

Powiedz, że Konwencja o prawach dziecka jest ważną umową między państwami, które zobowiązały się chronić prawa dzieci. Konwencja o prawach dziecka wyjaśnia kim są dzieci, jakie mają prawa i jakie obowiązki spoczywają na rządach państw wobec najmłodszych obywateli. Wszystkie prawa są ze sobą powiązane, wszystkie są jednakowo ważne i są niezbywalne, co oznacza, że nie można ich dzieciom odebrać ani nie można się ich zrzec.

2. Analiza wybranych praw dziecka

Podziel klasę na 11 par/trójek (w zależności od liczebności klasy) i wręcz każdej z nich po jednej karcie praw dziecka. Poproś, żeby przeczytali jej treść i rozmawiali o tym, co to prawo dla nich oznacza, a także czy i jak to prawo dotyczy:

- ich osobistych potrzeb,
- ważnego dla nich tematu,
- sytuacji w waszej klasie, szkole, miejscowości, kraju lub jego regionu.

Poproś podgrupy o wypełnienie karty pracy "Analiza wybranych praw dziecka".

Następnie zaproś młodzież do podzielenia się na forum klasy z resztą podgrup treścią swoich kart praw dziecka i efektami swojej pracy. Po prezentacji każdego prawa i opisu relacji podgrupy do niego, daj odpowiednią przestrzeń innym podgrupom do odniesienia się do danego prawa, dodania swojej perspektywy - z różnych powodów poszczególne prawa mogą bardziej dotyczyć czy być ważne dla różnych osób. Wspieraj młodzież w szukaniu i pokazywaniu tych różnych perspektyw. To ważne dla dostrzeżenia różnorodności w grupie. W razie potrzeby dodawaj też swoją perspektywę do analizy praw dziecka i pokaż jak one dotyczą klasy, szkoły, miejscowości, Polski czy regionu.

W podsumowaniu zwróć szczególną uwagę i podkreśl, że:

- ✓ Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka (osoby niepełnoletniej), niezależnie od pochodzenia, wyglądu, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów, przynależności kulturowej, poziomu sprawności, zdrowia czy poziomu zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno być traktowane niesprawiedliwie.
- ✓ Każde dziecko ma prawo czuć się bezpiecznie i nikt nie powinien go krzywdzić. Nie można także krzywdzić siebie nawzajem (w tym stosować przemocę fizyczną, werbalną, relacyjną czy cyberprzemocę dotyczącą przestrzeni internetowej). Rolą osób dorosłych jest pilnowanie, aby prawa dziecka były przestrzegane i reagowanie w przypadkach, gdy dochodzi do ich łamania. Zachęć do zwracania się do Ciebie lub innego zaufanego nauczyciela/pedagoga w szkole zawsze wtedy, gdy uczeń będzie potrzebował wsparcia lub doświadczył krzywdy.
- ✓ Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, co myślą i czują, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi. Jeśli to ważny temat w Twojej klasie, możecie wspólnie przedyskutować, w jaki sposób możemy się ze sobą komunikować nie krzywdząc przy tym innych.

3. Tworzenie otwartej klasy i szkoły

Zapytaj, co na podstawie powyższej analizy praw dziecka jest ważne przy tworzeniu różnorodnej społeczności klasowej i szkolnej, w której każdy czuje się dobrze i równo traktowany. O co trzeba zadbać, jak włączać wszystkich, żeby każdy czuł się dobrze w klasie i szkole? Jak dobrze współpracować i co robić, gdy komuś dzieje się krzywda? Przedyskutujcie te zagadnienia w grupie i postarajcie, aby wypracowane rozwiązania zostały wdrożone w Waszej grupie. Możecie spotykać się cyklicznie w regularnych odstępach czasu, aby dyskutować i podsumować czy udało się wprowadzić wszystkie zaproponowane rozwiązania i jakie efekty one przyniosły.

4. Co możemy zrobić, żeby prawa dziecka były przestrzegane?

Obejrzyjcie film "Dzieci mają głos", w którym pokazane są sylwetki młodych osób, które pokazują jak działają na rzecz zapewnienia praw i zmiany złej sytuacji. Po obejrzeniu wymieńcie prawa, o jakie walczą te osoby. Dziewczyna na końcu filmu pyta "A co Ty zrobisz?". Zapytaj młodzież czy znają ze swojego najbliższego otoczenia przykłady młodych aktywistów – osób zaangażowanych w działalność społeczną mającą na celu zwrócenie uwagi na istotny społecznie problem, w tym ten dotyczący praw dziecka? Jeśli nie znają takich osób osobiście, to może słyszeli lub czytali o takich osobach. Co je wyróżnia? Jak oceniają taką formę zaangażowania? Czy czują, że te osoby reprezentują głos młodego pokolenia? Które z podejmowanych przez aktywistów tematów są im najbliższe i dlaczego?

Zaproponuj młodzieży zaplanowanie działań w swojej klasie, szkole lub społeczności lokalnej, aby wybrane z analizowanych wcześniej praw dziecka były lepiej przestrzegane, a dzieci i młodzież reprezentująca różne grupy nie doświadczała niesprawiedliwego traktowania (jeśli zostało to podniesione w grupie jako problem).

Działanie może dotyczyć ustalenia zasad współpracy w klasie i sposobu przyjmowania nowych osób do społeczności, aby jak najlepiej i najszybciej zintegrować grupę. Najpierw, na podstawie doświadczeń młodzieży z Twojej klasy, możecie sprawdzić, co się sprawdza, co wspiera proces integracji, a co nie działa i przeszkadza. Ustalcie zasady komunikacji i rozwiązywania konfliktów. Zadbaj o wspólnie ustalanie reguł, aby każdy czuł się ich współtwórcą i czuł się odpowiedzialny za ich przestrzeganie.

© UNICEF/ Patricia Willocq

Karta pracy „Analiza wybranych praw dziecka”

Treść prawa dziecka:

Co to prawo dla Was oznacza?

Czy i jak to prawo dotyczy:

Waszych osobistych potrzeb (jakich? dlaczego?):

Ważnego dla Was tematu (jakiego? dlaczego?):

Sytuacji w Waszej klasie (jakiej? dlaczego?):

Sytuacji w Waszej szkole (jakiej? dlaczego?):

Sytuacji w Waszej miejscowości (jakiej? dlaczego?):

Sytuacji w Polsce (jakiej? dlaczego?):

Sytuacji w regionie Polski (jakiej? dlaczego?):

DEFINICJA DZIECKA

**OCHRONA PRZED
DYSKRYMINACJĄ**

DOBRO DZIECKA

**PRZESTRZEGANIE
PRAW DZIECKA**

5

**ROLA RODZINY
W ROZWOJU DZIECKA**

6

**ŻYCIE, WARUNKI
BYTOWE I ROZWÓJ**

7

**IMIĘ, NAZWISKO
I OBYWATELSTWO**

8

TOŻSAMOŚĆ

9

WIĘZI RODZINNE

10

**KONTAKT Z RODZICAMI
PRZEBYWAJĄCYMI
W INNYM KRAJU**

11

**OCHRONA PRZED
UPROWADZENIEM**

12

**POSZANOWANIE
POGLĄDÓW DZIECI**

13

**SWOBODA
WYPOWIEDZI**

14

**WOLNOŚĆ MYŚLI
I WYZNANIA**

15

**SWOBODA
ZRZESZANIA SIĘ**

16

**OCHRONA
PRYWATNOŚCI**

**DOSTĘP DO
INFORMACJI**

**ODPOWIEDZIALNOŚĆ
RODZICÓW**

**OCHRONA PRZED
PRZEMOCĄ**

DZIECI BEZ RODZINY

21

DZIECI ADOPTOWANE

22

DZIECI UCHODźCY

23

DZIECI Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

24

ZDROWIE, WODA,
ŻYWNOSĆ,
ŚRODOWISKO

25

**NADZÓR NAD
MIEJSCEM
PRZEBYWANIA DZIECKA**

26

**POMOC SPOŁECZNA
I EKONOMICZNA**

27

**ŻYWNOŚĆ, ODZIEŻ,
BEZPIECZNY DOM**

28

DOSTĘP DO EDUKACJI

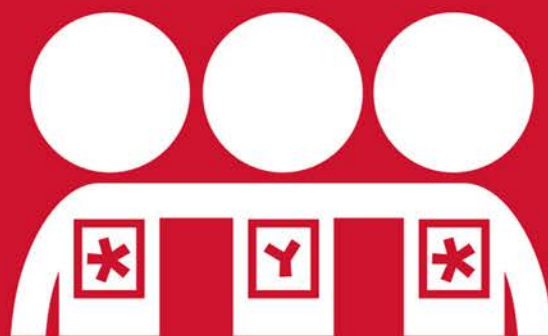

29

CELE EDUKACJI

30

**MNIEJSZOŚCI
KULTUROWE,
JĘZYKOWE I RELIGIJNE**

31

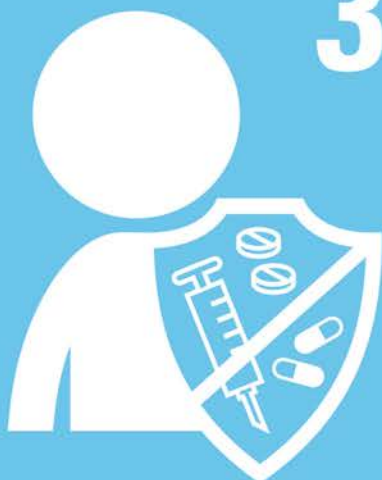
**WYPOCZYNEK,
ZABAWA, KULTURA,
SZTUKA**

32

**OCHRONA PRZED
NIEBEZPIECZNĄ
PRACĄ**

33

**OCHRONA PRZED
NARKOTYKAMI**

34

**OCHRONA PRZED
WYKORZYSTANIEM
SEKSUALNYM**

35

**PRZECIWDZIAŁANIE
SPRZEDAŻY
I HANDLOWI DZIEĆMI**

36

**OCHRONA PRZED
WYZYSKIEM**

37

**DZIECI POZBAWIONE
WOLNOŚCI**

38

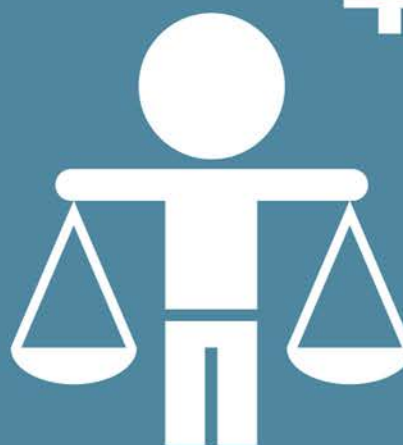
**OCHRONA W CZASIE
WOJNY**

39

**REHABILITACJA
I REINTEGRACJA**

40

**DZIECI NARUSZAJĄCE
PRAWO**

41

**NAJLEPSZE PRAWO
DLA DZIECI**

42

**POWSZECHNA
ZNAJOMOŚĆ PRAW
DZIECKA**

43-54

**ZASADY DZIAŁANIA
KONWENCJI**

2

OCHRONA PRZED DYSKRYMINACJĄ

Prawa dziecka zawarte w Konwencji dotyczą każdego dziecka, niezależnie od pochodzenia, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów, przynależności kulturowej, niepełnosprawności, czy stopnia zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno być traktowane niesprawiedliwie.

2

12

POSZANOWANIE POGLĄDÓW DZIECI

Dzieci mają prawo do swobodnego wypowiedzenia się w sprawach, które ich dotyczą. Dorośli powinni słuchać dzieci i traktować je poważnie.

12

13

**SWOBODA
WYPOWIEDZI**

Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, czego się uczą, co myślą i czują w każdej formie ustnej, pisemnej, rysunkowej lub w jakiegokolwiek innej, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi.

13

19

**OCHRONA PRZED
PRZEMOCĄ**

Władze mają obowiązek chronić dzieci przed przemocą, wykorzystywaniem i zaniedbaniem ze strony opiekunów.

19

23

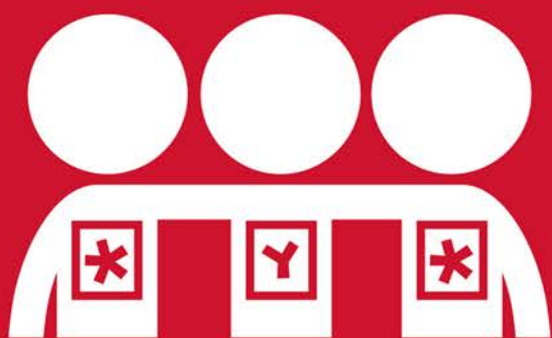

DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Każde dziecko z niepełno-
sprawnością powinno mieć
zapewnione jak najlepsze
warunki do funkcjonowania
w społeczeństwie. Władze
powinny usuwać wszelkie
przeszkody tak, aby dzieci
z niepełnosprawnościami
mogły stać się niezależne
i aktywnie uczestniczyć
w życiu społecznym.

23

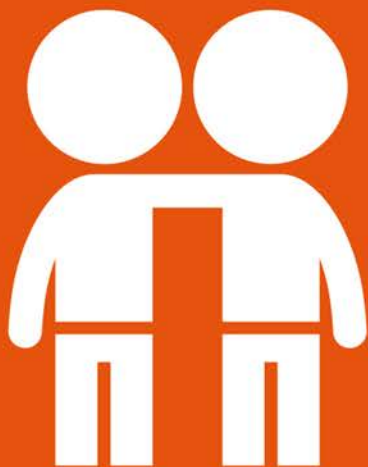
30

MNIEJSZOŚCI KULTUROWE, JĘZYKOWE I RELIGIJNE

Dzieci mają
prawo do
używania
własnego
języka, do swojej kultury
i do wyznawania swojej
religii – nawet jeśli nie
są one wspólne dla
większości ludzi w kraju,
w którym mieszkają.

30

2

OCHRONA PRZED DYSKRYMINACJĄ

Prawa dziecka zawarte w Konwencji dotyczą każdego dziecka, niezależnie od pochodzenia, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów, przynależności kulturowej, niepełnosprawności, czy stopnia zamożności. Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i żadne dziecko nie powinno być traktowane niesprawiedliwie.

2

12

POSZANOWANIE POGLĄDÓW DZIECI

Dzieci mają prawo do swobodnego wypowiedzenia się w sprawach, które ich dotyczą. Dorośli powinni słuchać dzieci i traktować je poważnie.

12

13

SWOBODA WYPOWIEDZI

Dzieci mają prawo do swobodnego dzielenia się z innymi tym, czego się uczą, co myślą i czują w każdej formie ustnej, pisemnej, rysunkowej lub w jakiegokolwiek innej, dopóki nie krzywdzi to innych ludzi.

13

14

WOLNOŚĆ MYŚLI I WYZNANIA

Dzieci mogą decydować o tym co myślą, co uważają i w co wierzą, ale nie powinno to ograniczać przysługujących innym praw. Wychowując dzieci, rodzice mogą uczyć je jak prawidłowo korzystać z tego prawa.

14

16

OCHRONA PRYWATNOŚCI

Każde dziecko ma prawo do prywatności. Prawo musi chronić prywatność dzieci, ich rodzinę, dom, korespondencję i reputację (czyli dobre imię) przed wszelkimi zagrożeniami.

16

19

OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ

Władze mają obowiązek chronić dzieci przed przemocą, wykorzystywaniem i zaniedbaniem ze strony opiekunów.

19

22

DZIECI UCHODźCY

Dzieci, będące uchodźcami, które przeprowadzają się do innego kraju ze swojej ojczyzny (ponieważ pobyt tam nie był dla nich bezpieczny), powinny uzyskać pomoc i ochronę oraz mieć takie same prawa, jak dzieci urodzone w kraju, do którego przybyły.

22

23

**DZIECI Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ**

Każde dziecko z niepełnosprawnością powinno mieć zapewnione jak najlepsze warunki do funkcjonowania w społeczeństwie. Władze powinny usuwać wszelkie przeszkody tak, aby dzieci z niepełnosprawnościami mogły stać się niezależne i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

23

28

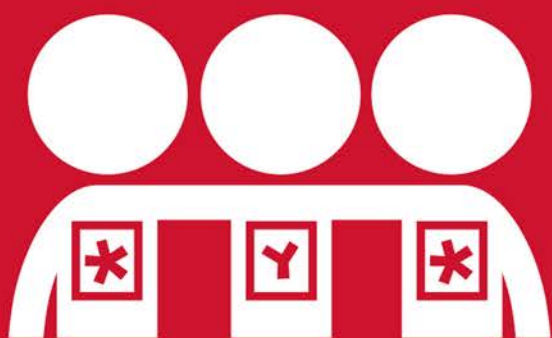
DOSTĘP DO EDUKACJI

Każde dziecko ma prawo do edukacji.

28

Edukacja podstawowa powinna być bezpłatna, z kolei edukacja średnia i wyższa powinna być dostępna dla każdego dziecka. Dzieci należy zachęcać do ukończenia szkoły na najwyższym możliwym poziomie. Szkoły powinny uwzględniać prawa dzieci i w żadnym wypadku nie stosować przemocy.

30

MNIEJSZOŚCI KULTUROWE, JĘZYKOWE I RELIGIJNE

Dzieci mają prawo do używania własnego

30

języka, do swojej kultury i do wyznawania swojej religii – nawet jeśli nie są one wspólne dla większości ludzi w kraju, w którym mieszkają.

39

**REHABILITACJA
I REINTEGRACJA**

Dzieci, które w wyniku wojny zostały ranne, były zaniedbywane lub źle traktowane, mają prawo do uzyskania pomocy, która pozwoli im wrócić do zdrowia i odzyskać godność.

39